Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Сэмнай 1921 оной ...ин 21-hэ гарана. | № 280 (18303) | 1989 оной декабриин 6, среда | Сэн 3 мүн.

АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ hҮНГАЛТЫН ЭГЭЭЛ

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ШАТА—ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУДЫЕ

ДЭБЖҮҮЛГЭ РЕСПУБЛИКА ДОТОРНАЙ ЭХИЛБЭ

...ОёРОЙ НЭГЭН ШЭЛЭГДЭБЭ

...Торинай 87-дохи Буряадай АССР-эй ...депутатта кандидадаар ...суглаан. Эдэйн ...Оёорой совхозодо ...дые урялаа. Тэрэнэй кандидатурын hайшаагдан дэмжэгдэшье hаань, залуу жолоошон В. С. Федотов ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. В. Федотовой кандидатура дэбжүүлбэ. Юуб гэхэдэ, хозууд. Торинай мориной завод оршонхой.

Энэ суглаан декабриин 4-дэ ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрбэ. Бухыдөө 12 хүн үгэ хэлэhэн баина. Арадай депутадуудай Калаидаришвильскэ сельскэ Совет...эй түрүүлэгшэ Ж. Ц. Ванкеева үгэ абахадаа. Оёорэй совхозой директор С. М. Филипповэй кандидатурые дэбжүүлэебди гэжэ суглараша...

Николай Васильевич тус ажахын отделение эрхилэгшээр хүдэлhэн, нютагай ажэбайдалые hайнаар мэдэхэ хүн юм гэжэ тэрэ hанамжалаа. Тэрэнэй үгые хүнүүд дэмжээшье hаа, ажахын директор баяр дүй дуршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ, совхозойнгоо хүгжэлтын ашэ тусалда ехэ юумэ бүтээгээ, депутат болоо hаа, үшөө ехэ юумэ хэжэ шадаха гэжэ онсо тэмдэглэhэн баина.

Тиин нээмэл аргаар дуусаа үгэлгын болоходо, С. М. Филипповэй түлөө 220 хүнэй 182-ынь дуугаа үгэбэ. Торинай 87-дохи округhоо Буряадай АССР-эй депутатта кандидадаар Оёорой совхозой директор **Степан Матвеевич Филиппов** дэбжүүлэгдэбэ.

А. КРАСИКОВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой үзэл сурталай таhагые даагша.

БАГШАНАРАЙ КАНДИДАДУУД

Загарайн районой арадай эрдэм hуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой эзлэхэ пленум болобо. Тус пленумэй хүдэлмэридэ хаба...дагшад «Буряадай АССР-эй болон нютагай Советүүдэй арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай» асуудал зубшэн хэлсэхэ. Пленумэй заседанике профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ В. С. Сегунов нээжэ, зубшэн хэлсэгдэхээр табигдаhан асуудалые суглараашадта дурядхаба.

Загарайн пионернүүдэй байшангай директор Н. Т. Джапаридзе бодожо, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар райгүйсэдкомой арадай эрдэм hуралсалай таhагые даагша Зоя Петровна Борисовае дэбжүүлхые дурядхаба. Энэ дурядхалыень удэань үгэ хэлэhэн багшанар бүлта дэмжэжэ байнаа мэдүүлээ.

Пленумдэ хабаадагшад «hүнгүүлиин Загарайн 94 дахи округhоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар райсоведэй гүйсэдкомой арадай эрдэм hуралсалай таhагые даагша **Зоя Петровна Борисовае** Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ» гэhэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абеба.

Тэрэшэлэн арадай депутадуудай районно Советэй депутадта кандидадаар Новоильинскын дунда hургуулиин hуралсалай таhагые даагша **Галина Сонтоевна Ардаева** дэбжүүлэгдэбэ.

— Зоя Петровна Борисова hүүлэй арба гаран жэлэй туршада манай районой арадай эрдэм hуралсалай таhагые даагшаар ажаллана гээд бүлтаада мэдээжэ. Зоя Петровнаай хүтэлбэри доро районой арадай гэгээрэлэй hалбари нилээд хүгжөө. Тэрэ элдэб дутагдалнууд тухай сэхэ хэлэдэг, партийнаба совет органуудай урда шиидхэгдхээр болоhон асуудалнуудые хододоо табижа байдаг. Энэ нүхэрнай Буряадай АССР-эй арадай депутадаар hунгагдаа hаа, арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулха байхе,— гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

1990 МАРТЫН 4 Үндэсэй hунгалта

...ССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГАЙ ...ЛАУРЕАТ А. Д. ЖУЛЯБИН

Техническэ тусхай дунда hургуули дүүргэhэн тула станциин дежурна инженерээр хүдэлhэн, цехэй начальникай үүлгэ дүүргэhэн байна.

— Мүнөө Алексей Дмитриевич ахалагша содовщигоор ажаллана,— гэжэ ТЭС-эй ахамад инженер А. И. Коновалов хөөрэнэ.— Үйлэдбэриин ямаршье участогта тэрэниие эльгэхэдэ, найдамтайгаар хүдэлдэг. Станцида ажаллаха хэрэгтэй мэргэжэлнүүдые адли тэгшээр шудалжа, бүхы шахуу хүдэлмэри хэхэ шадалтай.

Үнэхөөрөө А. Д. Жулябин станциин захиргаанай эльгэhэн лэ участок ошохо, хүдэлмэринень hэргээhэн байдаг. «Жулябинай хэhэн ажалые шалгалтагүй, эрхим шанартайгаар хэгдэhэн байхаь» гэжэ суг хүдэлдэг нүхэдынь, хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг юм. Юу хэлэхэб, хүн бүхэн тушаа нигэжэ хэлэхэнь хомор байха. Гадна энэмнай хүнэй хэhэн ажалыень үндэрөөр сэгэнэhэн, ёнотоор этигэжэ байнанай тэмдэг шуу. Ажалай Улаан Түгай орденоор, хэдэн медальнуудаар шагнагдаhан ушар энэниие гэршэлжэ үгэхэ.

Комбинадай, станциин коллективүүдэй нинтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Аварийнуудые шэнжэлхэ талаар комиссиин гэшүүн. Станцида политинформацинуудые үнгэргэхэ партбюрогой даабари hайнаар дүүргэнэ. Газетэ уншахадаа гү, али телевизор хараходаа, нүхэдэйнгее hоолирхомо зүйлнүүдые хадуужа абадаг. Мүн партбюрогой үгэhэн бүсад даабаринуудые саг соонь, hайнаар дүүргэдэг юм.

— Хубилган шэнэдхэлгын бэелүүлэгдэжэ байhан мүнөө сагта хэhэн хэрэгээркь коммунистүүдай ажал сэгнэнэ. Тиимэhээ коммунист гүрэнэй, партийн урда дабхар харюусалгатай байhаньа ойлгожо, үнэн сэхээр ажаллаха ёнотой, — гэжэ тэрэ хэлээ hэн

Энэшье талаhаа тэрэниие сэгнэжэ үзэбэл, коммунистын арюун нэрые тэрэ дээрэ үргэжэ ябана ха юм.

— Алексей Дмитриевич Жулябин мэтэ хүнүүдэй олон байгаа hаа, хубилган шэнэдхэлгэ түргэнөөр бэелүүлэгдэхэ hэн.— гэжэ ахамад инженер А. И. Коновалов хэлээ hэн. Энэ хэлэгшэдэнь үгэ нэмэhэнэн үлүү ха.

М. СУТУРИН.

1989 ондо үнеэн бүриhөө 2500 килограмм hр haахын түлөө!

1989 ОНОЙ ДЕКАБРИИН 1-нэй МЭДЭЭН

Районууд	haагдаhан hүн (килограммаар)			Жэлэй эхинhээ хойшо бухыдөө haагдаhан hүн нёдондонойхитой сасуулхада (центнерээр) (+) да (—)
	Жэлэй эхинhээ үнеэн бүриhөө	Нёдондонойхитой сасуулхада (+) да (—)	Үнеэн бүриhөө сүүдхэдэ	
Хойто-Байгалай	2671	+239	5,6	+3524
Ивалгын	2590	+137	5,7	+6126
Кабанскый	2590	— 67	5,2	—3745
Прибайкалиин	2489	— 6	4,9	—4355
Загарайн	2241	+ 75	4,4	+3546
Мухар-Шэбэрэй	2237	+ 57	5,6	— 328
Зэдын	2204	+155	5,1	+4350
Хяагтын	2200	+707	4,9	—5308
Тарбагатайн	2181	— 20	6,6	—3089
Хориин	2156	+111	4,8	+3601
Сэлэнгын	2082	+ 84	3,8	+2088
Яруунын	1968	— 50	3,9	+1460
Баунтын	1968	— 36	3,4	+ 127
Хурамхаанай	1893	+408	2,9	— 641
Түнхэнэй	1842	—125	3,8	—11.808
Бэшүүрэй	1848	—106	4,5	—7766
Хэжэнгын	1801	— 20	3,6	—1244
Захааминай	1766	— 13	3,9	— 757
Баргажанай	1656	+150	3,5	+2097
Ахын	988	+149	2,7	+ 385
Республика бухыдөө	2129	+110	4,6	—6510

Бурятскагропромсоюзай мал ажалай таhагай суглуулhан эзлэжэгэ тоо мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, үнгэрhэн декада соо бухыдөө 59 374 центнер hүн haагдаа. Энэнь урдахи арбан хоногоонхидо орходоо 3033 центнерээр ехэ болоно.

Байгша ондо жэлэй эхинhээ хойшо дүн хамта 178,6 мянган тонно hүн абтаа гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 651 тонноор бага продукци үйлэдбэрилэгдөө. Бергажанай, Баунтын, Зэдын, Яруунын, Загарайн, Ивалгын, Ахын, Хойто Байгалай, Сэлэнгын, Хориин районууд мүнөө жэлдэ нёдондонойхидо орходоо ехэ hү абажа байна.

Түнхэнэй районой ажахынууд гэгэлдэлдэ орohон эндаа. Элэнэр аяар 1181 тонноор бага hү haаба. Бэшүүрэйхид 776 тоннoор, Хяагтын район —531, Прибайкалиин колхоз, совхозууд 435 тонноор бага продукци үйлэдбэрилөө.

Энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө дунда эргээр 2500 килограмм hу haаха зорилгын табигдаад байхадань, Хойто Байгалай, Ивалгын, Кабанскын районууд мүнөөдэрэй байдалаар энэ хараада хүрэжэ шадаа. Жэлэй дүүрэтэр гансал Прибайкалиин район урдаа табиhан зорилгоо бэелүүлэх аргатай байна. Декабриин нэгэнэй байдалаар республика соо үнеэн бүриhөө дунда эргээр 2129 килограмм hу абаба. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 110 килограммаар дээшээ болоно.

Үнеэн бүриhөө сүүдхэдэ абтажа байhан hүнэй хэмжээ абаад харабал, республикын ажахынууд 400 граммаар ехэ hу абажа байна. Яруунын район мүнөө 1,1 килограммаар ехэ hу haана. Гансал түнхэнэйхид үнеэн бүриhөө сүүдхэдэ hу абалгаа эрид доошолуулаа. Эдэнэр hу haалияа аяар 900 граммаар хороожорхиhон байха юм.

ТҮРҮҮШЫН КОНЦЕРТНҮҮД, УУЛЗАЛГАНУУД

Хурамхаан Баргажан хоёрой хилын дабаан дээрэ хүндэтэ айлшадаа КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь С. Л. Гатапов, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Я. Махов түрүүтэй аймагай ажалшадай түлөөлэгшэд үгтаба. Уланай фольклорно ансамблиин гэшүүд үттамжын hайхан дуу гүнсэдхэбэ.

Уридшалан табигдаhан графигай ёhоор, Буряадай литература ба искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшад Баргажан, Баргажанай-Адаг, Баян-Гол, Хилгана болон бусад томо, жэжэ нютагуудаар таража, хараалhан программануудаа бэелүүлээ.

Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай бүлэг артистнар түрүүшынгээ концерт аймагай түб — Баргажан hууринай соёлой байшанда харуулhан байна.

Буряад драмын академическэ театрайхид, уран зохёолшод Уланда зүжэг табиба, hонин уулзалга үнгэргөө.

Гадна уран зохёолшод К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшадтай уулзаhан байна.

Уран зураашад Баргажан hууринда бүтээлнүүдэйнгээ үргэн ехэ харалга эмхидхэбэ.

Буряадай филармониин «Ритмы Байкала» ансамблиин гэшүүд Баргажанай совхозой түб Үүрэгтэ hууринда түрүүшынгээ концерт харуулаа.

Тиихэдэ «hолонго» гэжэ эстрадна театрайхид Сүвэ hууринда, Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «Лотос» ансамблиинхид Бодон hууринда түрүүшынгээ уулзалганууд үнгэргөө.

Г. РИНЧИНО.

...ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН ПРЕДПРИЯТИНҮҮД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...ээ ажахын талаар габьзатай байна... олон жэлдэ үнэн сэхээр ажаллаhан... hайнь түлөө «РСФСР-эй габьяата ветеринарна врач» гэhэн нэрэ зэргэ олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

...юмсэ Георгий Афанасьевичта — гү... инспекциин ветеринарна таhагаи... — Буряэй агропромышленна ко... митедэй гүрэмэй ветеринарна ахамад инспектор.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
В. ВОРОТНИКОВ.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь
С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

...осква, 1989 оной декабриин 4.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

МОСКВАДА УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэлэй уулзалга 1989 оной декабриин 4-дэ Москвада болобо. Байгша оной декабриин 2—3-да США-гай Президент Дж. Буштай хэhэн хөөрэлдөөнүүд тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлые М. С. Горбачев хани харилсаата оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ачхаралда табиhан байгаа.

Юрэнхыдөө дэлхэй дээрэхи, Европо түбидэхи, мүн энэ түбиин эүүн хубидахи байдалые хаража үзэхэдөө, тэдэнэртэй зубшэн хэлсэhэн хараа бодолнуудаа баримталхые Мальтеда болohон уулзалгын урда тээ союзнигуудтаяа бэшэгээр зубшэхэдөө үгээ ойлголсоо hэмди гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Уласкоорондын байдалай үргэн олон гол шухала асуудалнуудаар американ Президенттэй hанамжануудаа хубаалдахадаа, совет тала энэниие хүтэлбэри болгобо.

Дж. Буштай хэhэн хөөрэлдөөнүүд шэнэ политическэ бодомжын аша үрэ ехэтэй байhые харуулаа, гол юумэниинь юуб гэхэдэ, тэдэнэй политическэ ба нинтын байгуулалтнуудhаа дулдыдэнгүй, гүрэнүүдэй аша тыhые зохилдуулан табиха арга боломжотой байhые баталаа. Уулзалгын эхинhээ хойшо тогтоогдоhон үнэн зүрхэнэй, али бүхы талын хараа бодолые баримталhан оршон байдалай ашаар мүнөө үеын бүхы ехэ ехэ уласхоорондын асуудалнуудаар hанамжануудаа бүтэмжэтэй hайнаар хэлсэхэ, совет-американ хоёр талын харилсаанай гол асуудалнуудые хаража үзэхэ арга олгобо.

Зүүн Европодо боложо байhан, Европын ба дэлхэйн хүгжэлтын үйлэ хэрэгүүдтэ гүнзэгыгөөр, олон янзын үүргэ нүлөө үзүүлжэ байhан элдэб хубилалтануудта горитой анхарал хандуулагдаа, Европын бүхы гүрэнүүдтэ аюулгүй байдал, этигэл найдал хангахаhаа гадна, нинтэ Европын байгуулалтын ерэдүй байдалые лаб хангаха тогтууритай байдал тогтоохо шухала гэжэ хоёр талаhаа тэмдэглэбэ.

Европо түбиин хоёр хубидa боложо байhан хубилалтануудые хараада абажа, зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгын хараа түсэбүүдые сэгнэхэдээ, М. С. Горбачев сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе саашадань hуларуулхэ Европо түбидэхи гүрэнүүдэй мүнөөнэй хилэнүүдые хүндэлхэ шухала гэжэ М. С. Горбачев онсолон зааба. Тогтонижорhон холбоонуудые — НАТО болон ОВД-е ойрын ерэдүйдэ үлөөхэ шухала гэжэ бодото байдал баадхана. Хамтын ехэ харюусалгын үндэhэ hуури дэрэ хүүргэ табижа, тэдэнэр политическэ холбоонууд байhан дээрэhээ Европын аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ өөhэд өөhэдынгөө хубитанууды оруулжа шадаха байна.

Худэлмэриин хэрэгээр Италли ошожо, итальян хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэhэн, Ватиканда папа Иоанн-Павел II гэгшэтэй уулзаhан тухайдаа М. С. Горбачев мүн лэ хөөрэбэ.

П. Младенов, Р. Ньерш, Х. Модров, В. Ярузельский, Н. Чаушеску, К. Урбанек гэгшэд уулзалга дээрэ тобшо мэдүүлгэнүүдые хээ.

Мүнөөнэй оршон байдалда Варшавска Договорой эмхиин ажал ябуулгын түхэл шэнэжнүүдые, онол арганууды нягтаар таaралдуулан холбохо, шэнэдхэхэ гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ М. С. Горбачев уулзалгые тугэсхэхэдөө тэмдэглээ. Энэ түбиин бүхы гүрэнүүдэй аша тыhын тэнсүүриие хангаhанай үндэнөөр ниитэ Европын үйлэ хэрэгүүдэй саашанхи хүгжэлтэ иимэ эрилтэ табина.

Болгариин Арадай Республикаhаа — П. Младенов, Г. Атанасов, Д. Станишев, Б. Димитров; Венгриин Республикаhаа — Р. Ньерш, М. Немет, Ф. Шомоди; Германиин Демократическа Республикаhаа — Э. Кренц, Х. Модров, О. Фишер; Польшын Арадай Республикаhаа — В. Ярузельский Т. Мазовецкий. М. Раковский, К. Скубишевский; Румыниин Социалис Республикаhаа — Н. Чаушеску, К. Дэскэлеску, К. Олтяну, И. Стоян; Совет Социалис Республикануудай Союзhаа — М. С. Горбачев, Н. И. Рыжков. Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев; Чехословакиин Социалис Республикаhаа — К. Урбанек, Л. Адамец, О. Шалинг, Я. Йоганнес гэгшэд хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн уулзалгада хабаадаhан байгаа.

(ТАСС).

СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Чехословакиин общество политическэ ба экономическа хүгжэлтынгөө дүй дуршэлые шүүмжэлхы ёhоор хаража үзэлгын шатада хүрэжэ ерээд байна. Энэмнай олон оронуудай үнгэрэн гарадаг, бодото байдалhаа үндэhэтэй үйлэ хэрэг гээшэ. Социалис ёhо гуримаар саг үргэлжэ шэнэдхэлгын, боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые бодото байдалhаа үндэhэтэйгөөр сэгнэхэ гээшэ шухала удха шанартай хэрэг ходоодоо болодоггүй hэн. Илангаяа иимэ үйлэ хэрэгүүдэй хёмороо зүришэлдөөтэйгөөр болодог оршон байдалда үе сагай эрилтэнүүдтэ эрэлхэг харюунуудые үгэхэ асуудал табидаг байгаа.

1968 ондо тэрэ үеын совет хүтэлбэри Чехословаки дотор болohон арсалдаанhаа үндэhэтэй шухала асуудалнуудаар нэгэ талын хараа бодолые баримталаа hэн. Тиихэ үедэ зүүн болон баруун оронуудай орёо хурсаар хёморжо байха үедэ иимэ тэнсүүригүй, таарамжагүй хандаса өбтажа, хани барисвата оронойнгоо дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаhан байна

1968 ондо табан социалис ороной арминуудай Чехословакиин газар дайда руу ороло ямаршье үндэhэ баримтагүй байгаа, мүнөө эли болоод байhан бүхы ушар баримтануудай үндэhөөр энэ шиидхэбэри алдуутай ябадал болоно гэhэн КПЧ-гэй ЦК-гэй Президиумэй, ЧССР-эй правительствын хараа бодолые дэмжэнэбди.

БОЛГАРИИН, ВЕНГРИИН, ГДР-эй, ПОЛЬШЫН БОЛОН СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

1968 ондо эдэ гүрэнүүдэй сэрэгүүдые ЧССР-тэ оруулhан ушар бэеэ дааhан байдалтай Чехословакиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаhан ябадал болоно, тэрэ буруушаагдаха ёhотой гэжэ Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын болон Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэд байгша оной декабриин 4-дэ Москвада болohон уулзалга дээрэ мэдүүлбэ.

ЧССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байhан демократическа шэнэдхэлгын хэрэгые таhалдуулжа, эдэ хуули буса ябуулганууд удаан саг соо хангалтагүй муу үүргэ нүлөө үзүүлээ, хойшолонгуудтай байгаа. Эгээл орёо улаасхоорондын байдалдашье али бүхы асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэхын тула политическэ арганууды хэрэглэхэ, бэеэ дааhан, дулдыданги бэшэ бадалтай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалай гол ёhонуудые нариваар сахиха гээшэ тон шухала удха шанартай байна, Варшавска Договорой ёhо дүримүүдтэ харюусана гэжэ түүхэ баталаа.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ АРБАН ХОёРДОХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй арбан хоёрдохи сессиин байгша оной декабриин 8-да, Советүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 10 сагта нээгдэхэ.

• • •

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СТАРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Старейшинэнүүдэй Советэй заседани декабриин 8-да, Советүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 9 час 30 минутада эхилхэ.

• • •

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Сэведэй арбан хоёрдохи сессидэ ерэhэн Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутадууд Советүүдэй байшангай гурбадахи дабхарай 425-дахи кабинедтэ үглөөнэй 9 сагhаа үдэшын 18 саг хүртэтэр бүридхэлдэ абтаха.

Сессиин нээгдэхэ үдэр — декабриин 8-да Советүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 8 сагhаа эхилжэ депутадууд бүридхэлдэ абтаха.

Республикын ажахын тоосоон: зорилгонууд ба арга боломжонууд

БЭДЭРХЭ, ШЭЛЭХЭ, НЭБТЭРҮҮЛХЭ

Өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ, өөһэдөө өөһэдыгөө мунгэ зөөреэр хангаха гуримда республикаяа бүхыдэнь оруулха тухай асуудал гансал арадай ажахын һалбаринуудай мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилгшэдэй һанаае зобооно бэшэ. Партийна, совет органууд, хүдэлмэришэд ба алба хаагшад, пенсионернүүд — юрэдөөл, али олон зон илгаагүй энэ асуудалаар һонирходог болоо.

«СССР-тэ нютагай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын ба нютагай ажахын юрэнхы үндэ һ, һууринууд тухай», «Зөөри тухай» СССР-эй Хуулинуудай проектнуд ажалша коллективуудтэ зубшэн хэлсэгдэнэ. Нэгэдэхи проект соонь автономито республикануудай эрхэ, үлгануд тухай юуншье хэлэгдээгүй гээд зубшэн хэлсэлгын үедэ тэмдэглэгдэнэ. Харин республикануудай эрхэнүүдые, бүэ даанги байдалые үргэдхэхэ гэхэдэ, «Зөөри тухай» СССР-эй Хуули үгы дээрэһээ бэрхэтэй байна гэһэн тобшолол хэгдэнэ.

1988 ондо предприяти болон организацинуудай ажахын тоосоондо, өөһэдыгөө өөһэдынгөө мунгэ зөөреэр хангаха гуримда ороходонь, нютагай зургаануудтай харилсааниинь хубилаа. Илангаяа хүтэлбэрилын асуудалаар бэе бэеэ ойлголсохо ёһотой. Ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэ тухай хэлсэхэдээ, тодорхой зөөриин эзэн элирүүлэгдэхэ, энэ зөөри эдлэхэ эрхэ олгогдохо ёһотой. Юушье эдлээгүй аад, эзэн яагаад байгаб? Ушар иимэнээ гүрэнэй засагай дээдын зургаан — арадай депутадуудай Совет өөрынгөө газар дайда дээрэ ёһотойл эзэн байха, газар, һаан, байгаалиин баялигууд, ой модон тэрэнэй зөөриньь болоно бшуу. Тиихэ зуураа зөөриин түхэл янза элдэб байжа магад: гүрэнэй, кооперативна, ниитын, хамтын, хубиин, акционернэ гэхэ мэтэ.

Предприятиие хэнэй мэдэлдэ байлгахаб гэһэн удаадахи асуудал бодомжолмоор болоно СССР-эй Верховно Советдэй сесси дээрэ зохихо хуулинуудай баталагдаагүй дээрэһээ, мүн бусад зарим шалтагаанһаа энэ талаар шикдхэбэри абтаагүй зандаа.

Мүнөө үедэ һалбариин гуримаар хүтэлбэрилгэ бэрхэтэй байдаяа оронхой. Гэбэшье ажахын захиргаанай зургаанууд һалбаринр гуримаар хүтэлбэрилгые аршалан хамгаалхые ороддоно, харин нарижуулан һайжаруулхые ехэшье ороддоногүй, һалбаринуудай штабуудай шикдхэбэринүүд үйлэдбэри доторой ажахын тоосооной хүгжэлтэдэ һаад тойбо ушаруулна.

Иимэ хүндэ эрхэ байдалһаа гарахын тула предприятида экономическа талаар бүэ даанги байдал олгохо хэрэгтэй. Һалбаринр гуримайшье, территориальна зургаануудайшье мэдэлдэ предприяти орохо ёһогүй. Газарай, өөсөнүүдэй түлөө түлөөһьень түлэжэ, арадай депутадуудай Советдуудтэй харилсаха юм.

Һалбаринр эрдэм-техникын хүгжэлтые ажахын тоосооной үндэһөөр ябуулдаг өөһэдынгөө дээдэхи эмхитэй предприяти эгээл иимэ харилсаа тогтоохо ёһотой. Тиихэдэ предприятиин гүрэнэй зөөри коллективэй зөөри мэтэ боложо, коллективынь үйлэдбэриин оньһон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэнэй түлөө бюджедтэ түлөөһэ оруулха эзэргэтэй. Ажалша коллектив министерствэһээ предприяти арендадэ абажа, министерствэдэ арендэ түлөөһэ түлэжэ зобохогүй. Предприятиин экономическа талаар бэе даанги байдал ажахы эрхилэлгэдэ ашаг үрэтэйгөөр нүлөөлхэ ушартай.

Республикын арадай ажахыда олон бэшэ хүдэлмэришэдтэй, дэлгүүрэй эрилгэнүүдые тодоор, түргэнөөр ойлгодог, бүэ даанги предприятинууд бии болохо аабза. Харин мүнөө дээрэй манай хүнгэн промышленность кооперативууд яашье «хүсэнэгүй» ха юм.

Бюджетнэ байгуулгын асуудалнуудта шэнэ хандаса хэрэгтэй. Бүхы хэмжээнэй бюджедүүдые бүридүүлгын гурим олон шататай, орёо юм. Бюджет бүхэн, республиканска гү, али нютагайшье һаа, олзо оршово, гаргашаяа хэнһэзшье дулдыдангүй, бүэ даангяар тодорхойлхо эзэргэтэй гээд бодомоор.

Бүхы предприятинуудай, эмхинуудэй нютагай бюджедтэ түлбэри оруулхадань, тэрэнь өөрынгөө эзлжэндэ нормативна үндэһөөр дээдэхи (городской, республиканска, федеративна, союзна) бюджедтэй тоосоно. Үлэһэн мунгэ зөөринь нютагай хүгжэлтэдэ эльгээдэхэ ёһотой. Бюджедые иимэ аргаар бүридүүлхэдэ, арадай депутадуудай нютагай Советдүүд ажахын зургаануудай хүдэлмэриие ашаглайгаар ябуулжаһаа уламжалан, бюджедэй олзо оршын үргалтые хэнгахын тула оролдодог болохо.

Гэхэһээ гадна түбэй ба нөөсын мунгэн һангые республиканска бюджедтэ бии болгожо, ниитэ республиканска зорилгонуудые бэелүүлгэдэ зорюулхе тухай бодомжолгоор болоо.

Налог тохохо гурим мүн лэ нарижуулан һайжаруулагдаха юм. Налогууд хадаа регионой экономико хүтэлбэрилгэдэ хүсэ ехэтэй арга нүхэсэл болого ёһотой. Нэгэ мүнэн урмашуулгын, мүн хизаарлалгын үүргэ дүүргэжэ магад. Жэшээлбэл, газар һаанда, ой модондо, ашагта малтамалнуудта, хүдэлмэриин хүсэнэд налогой тохогдоходо, эдэ бүгэдые наринаар, гамнан, арьбалан хэрэглэгүйдэ аргагүй бшуу.

Иимэ ушар байдалда банкнуудай хүдэлмэри хубилган шэнэлэгдэхэ ёһотой. Хиналтын шанга эмхи зургаан байһаная, ажахын хүтэлбэрилгэшэдэй суг хүдэлхэ, тэдээндэ найдамтай түшэг тулгуурынь болохо юм. Илангаяа урьһаламжануудые шадамараар хэрэглэхэ талаар эдэ хоёрой харилсаан бата бэхи байха ёһотой.

Мүнөөдэр ороной нөөсэлэлгын кассануудта 280 миллиард түхэриг мунгэн хадагалагдана. Хүн зон гэртээ 50 миллиэрд шахуу мунгэ хадагалана. Харин бодото экономикын эрилтэ сахиха гэбэл, иимэ мунгэн хэзээдэшье эрьесэдэ байха эзргэтэй бшуу.

Республикын арадай ажахын һалбаринуудай тогтууритай хүдэлмэри мунгэн һангай байдалһаа сахэ дулдыдаг. «Республика дотор 1989—1990 оннуудта, арбан гурбадахи тэбан жилдэ экономикын финансова байдал ба мунгэ зөөриин эрьесэ бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной август һарада баталан абаа һэн.

Энэ тогтоолые бэелүүлэхын тула республикын экономическа зургаанууд тодорхой хүдэлмэри ябуулна. Гэбэшье олон предприятинуудай мунгэн һангай хүндэ байдалда ороһон ушар'ьаа энэ хүдэлмэриин дүнгүүд мүнөө дээрэ бирегүй юм. Хэрбээ ашаг олзын хэмжээнэй 10 процентһээ бага һаань, иимэ предприяти урагшагүй байдалда ороһой гэжэ мэргэжэлтэд тооходог.

Республикын Министрнүүдэй Советэ баталагдаһан тогтоолой ёһоор, гарзатайгаар хүдэлдэг зарим предприятинуудые мунгэ зөөреэр хангагдахагүй.

Иимэ предприятинуудай бии байгаа сагта ямаршье ажахын тоосоон тухай хөөрэлдэһэнэй үлүү. Мүнөө иимэ 31 предприяти бии. Эдэ мнай дүн хэмтадаа 6 миллион 700 мянган тухэриг гарзада ороной.

Гэбэшье гарзатай предприятинуудые саг дэрэ хэнэхые ороддохо бшэ, харин арендэ харилсаануудые хэрэглэн гү, али акционернүүдтэ дамжуулан үгэжэ, ашаг үрэтэйгөөр хүдэлгэхые ороддохо ёһотойбди.

Республиканска, мүн нютагайшье бюджедүүдэй олзо оршо ба гаргашаануудые шэнжэлжэ үзөөд, эдэнээ бүри лаблан тодорхойлхо, үлүү, хэрэггүй гаргашаануудые хороохо хэрэгтэй. Нютагай ажахыда нэмэлтэ мунгэ зөөри һомолхо гээ һаа, бюджедһээ гадуур мунгэ зөөри бэдэрхэ, предприятинуудай олоһон валютаһаа таһалан оруулха ушарые хараадаа абаха шухала.

Худалдаа наймаанай аукционно тухэл янзануудые үргэдхэхэ, сэбэр мунгөөр тоосожо, эд бараа худалдаха гээшэ тон шухала. Хэрэглэмжэдэ гүйсэтэй эд бараа худалдажа, туһаламжануудые үргэдхэжэ, олзо доходоо дэшэлүүлхэ хэрэгтэй. Жэшээлбэл, гүрэнэй квартирануудые худалдаһанһаа, кооперативна гаражнуудые, саадей горнүүдэй бэриггаһаа бага бэшэ олзо абажа болоно. Эл дэб потерейнүүд, урьһаламжа, акци гэхэ мэтые үргэнөөр хэрэглэбэл аятай.

Предприяти болон организацинуудта нормативһаа гадуур материальна нөөсэнүүд ехэ байһан зандаа. Энээнние шэнээр хаража, һайнаар шалгажа үзэхэ хэрэгтэй. Мүнөө эдэ нөөсэнүүд тогтоогдоһон нормативһаа арба дахин ехэ байха юм. Госснабэй зургаануудаар дамжуулан, оптово ярмагуудта худалдаха шухала. Тодхогдоогүй оньһон түхеэрэлгэнүүдэй тоо хороохо гэбэл, эдэб арга хэрэглэжэ болоно. Жэшээлбэл, налог тохобол, иимэ түхеэрэлгэнүүдэй миин хэбтүүлхэгүйе ороддохо һэн ха.

Тогтоһон ушар байдалда мунгэ һомололгын бүхы томо программануудые, удаан сагай барилганууд ба комплексноор шалгажа үзэбэл, ашатай байха.

Иимэ шалгалтын һүүлээр энэ барилга түгэсхэхэ тухай гү, али арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг предприяти болгон хубилаха тухай шийдхэбэри абтаха эзргэтэй.

Агропромсоюзай хүтэлбэрилгын ажахы эрхилэлгын онол арганнуудые нарижуулан һайжаруулха гээшэ мүнөөдэр тон шухала. Арендэ харилсаануудай, колхоз, совхозуудай эрхэнүүдые үргэдхэхэ эрхэ байдалда хүтэлбэрилгын ямар арганнуудай таарамжатайнь элирхэ аабза. Ашаг олзо багатай ажахынуудай, үри шэритэй, гарзатай колхоз, совхозуудай байра байдалыень һайжаруулхые ороддоогүйдэ аргагүй.

Ямар нэгэн шийдхэбэри абахадза, хүн зоние эдэ хоолоор хангалгадэ илангаяа тааруу хэмжэнүүдые нэн түрүүн шалгаха шухала.

Гэр байрын-коммунальна ажахын, городской транспортын, худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг, ниитын эдэ хоолой предприятинуудай, элүүрые хамгаалгын, соёлой бэ арадай эрдэм һуралсалай зургаануудай хүтэлбэрилгые ба ахахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Эдэ дүрсэгдэһэн предприятиг бэ организацинуудта ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдэжэ, ажаллаһажайнгаа эзргэзэр түлөөһэ абаха гуримда удаа дараалан оруулха гээжэ хараалагдана.

Республикын ажахын тоосоондо ороһогын бүхы талыг ганга статья соо хөөрүүлэгдэ аргагүй. Гэбэшье мүнөөдэрэй гол шухала юумэн гэхэдэ, нэгэ зандаа, һуури дээрээ һаяа амар бэйхагүй, харин ажахы шэнээр эрхилэлгын онол арганнуудые бодарха, шэлэхэ, нэбтэрүүлхэ гэһэн зорилго мүн болоно.

В. АФОНЬКИН.
Буряадай АССР-эй Госпланай таһагай начальник.

АГЫН Буряадай автономито округой экономическа талаһаа бэеэ даанги байха үндэһэ һууриин проект һаяшаг хэблэлдэ толилогдожо, үргэн олоной һуларшагүй анхарал татана. Манай нютагай хойшонхи хүби заяанда тон шухала үүргэ дүүргэхэ энэ документтэй бишье дүтөөр танилсабаб.

Нэн түрүүлэн региональна ажахын тоосоондо Ага нютагаймнай орохо, мүн бэеэ даанги байдалтай болохо болоһоониинь ехэл һайшаалтай. Энэ талаар округүйсэдком, тэрэнэй түсэблэлгын-экономическа управлени горитойхон ажал ябуулһан байна. Илангаяа округой экономикын хойшонхи хүгжэлтэдэ, ажахын ажал ябуулгын ёһо гуримда, гадаадын оронуудтай харилсаа холбогоо бэхижүүлгэдэ, түсэблэлгэдэ зорюулагдаһан бүлэгүүд энэ проект дотор нинтэлэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта проект зохёоһон тушаалта нюурнууд онсо шэнжэтэй Ага нютагайнгаа ажабайдалай олон талыень обёороогүй дээрэһээ, амин шухэла хэдэн зүйлнүүдые тус документ тухай оруулаагүй байхе юм. Тиимэһээ би эгээл эдээн дээрэ тогтожо, һанамжануудаараа хубаалдаха гэжэ шидэбэб. СССР ороной олон үндэһэ яһатанай адли тэгшэхэн ажаһуухын, олониитын хэрэгтэ шадаха зэргээр туһа хүргэхын түлөө арад бүхэн нэн түрүүлэн ёһо заншалаа һэргээхэ, уг унгияа хүндэлхэ, тоонто дайдаяа хамгаалха нангин үүргэтэй байха зэргэтэй. Эдэ бүгэдэ уялгануудые ажабаидалдаа баримталан ябаһан арад, хүн бүхэн утынгаа замда урматай ураг шаа дабшадаг. Ондоогоор хэлэхэдэ, тэдэнэй эшэ үндэһэниинь бэхи, сэдьхэл-һэшэлынь сэбэр байдаг. Харин нимэ арад зон ажал хэрэгтээ анхаралтайгаар хандадаг, байра байдалаа бата бэхэр, баян дэлгэрээр хүгжөөдэг.

Тезд хэблэлдэ толилогдоһон энэ документ дотор дээрэ нэрлэгдэһэн баримтануудай анхарагдаагүй үлэшэһэниинь харамтай. Гол түлэб энэл шалгагаанаар социальна болон соёлой политикын асуудалнуудые округ дотор хойшодоо ямар аргаар хүгжөөхэ тухай онсолон хэлэгдэнэгүй. Нютагаймнай дэбисхэр дээрэ ажаһууһан хүнүүдэй эрхэ, тэдэнэй эрдэм һургуули хэхэ, түрэл хэлээ яагаад хүгжөөхэ, сэдьхэл бодолойнгоо эриилые яагаад дүүргэхэ, физкультура болон спорт яажа эрхилхэ тухай проект дотор хэлэгдэгүй байһаниинь гайхалтай... Гайхалтайшье гэжэ даа — бидэ үшөөл урдынгаа тогтоногы байдалай мананда төөриһэн зандаа байһан дээрэһээ манай хойшонхи ажабайдалай, илангаяа үндэһэн арадаймнай хүгжэлтэдэ нүлөөлхэ эдэ зүйлнүүдые ухаандаашье оруулангүйгөөр үнгэргэхэеэ байна хэбэтэйбди. Тиимэ тинтэрээ «Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийн бэелүүлхэ национальна политика» гэһэн КПСС-эй платформо дотор национальна автономиин эрхэнүүд болон арга боломжонуудые үргэдхэхэ, үндэһэ яһатанай хэлэнүүд болон соёл болбосоролые сүлөөтэ оршон байдалда хүгжөөхэ эрхэ нүхэсэл зохёон байгуулха тухай онсолон заагдана.

Минии һанахада, хубилган шэнэдхэлгын үедэл үндэһэ яһатан бүхэн түрэл хэлээ, ёһо заншалаа өөһэдтөө тааруу зохидоор хүгжөөхэ аргатай болобо. Манай округой мүнөөдэрэй бодото байдалһаа үндэһэлэн хэлэхэдэ, КПСС-эй Цікгаи сентябрь һарын пленум дээрэ баталан абаһан платформо удааруулжа байнгүй өөһэдтөө бэелүүлхэ ёһотойбди. Тиимэһээ нэн түрүүлэн округой хүн зоной зубшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан проектын нэрые тодорхой болгон тайлбарилха, тэрээндэ нэмэлтэ оруулха шухала гэжэ һананаб. Хэрбээ энэ документыень проект соо хэлэгдэһэнэй ёһоор баталан ябаа хадаа, бидэ ехэ алдуу хэхэбди. Ушар юуб гэхэдэ, манай округ экономическа, социальна, соёл болбосоролой талаһаа бүэ дааһан автономиин ямаршье шэнжэгүй, гансал нэрэ болонхой. Бидэ орон дотор байһан олон тоото районнуудһаа юугээрээшье илгаодаггүйбди. Тиимэһээ энэ хэлэгшээ батадхан, хэдэн баримтанүүдые дурдахамни. Арад бүхэнэй национальна шэнжэ шанарые тодэнэй түрэлхи хэлэн тодорхойдог гээшэ. Түрэлхи хэлэн хадаа хүн бүхэнэй урдаа хараха омогорхол, утынгаа харгыда абажа ябаха эзэр эзбэгынь болодог. Түрэлхи хэлээ һайнаар шудалһан хүн түрэл арадайнгаа түүхэ намтаршье мэдэдэг, ондоо үндэһэ яһатанай ёһо заншал, соёл болосорол хүндэлжэ шададаг гээшэ.

Үндэһэн соёл болбосоролоо хүгж

ЮУНДЭ АНХАРАГДААГҮЙ

Тезд һүүлэй үеын ехэхэн сагай болзор соо маний орондо энэ шухала баримтын хазагайруулагдаһан дээрэһээ олохон арадууд, илангаяа үсеөн тоото, үндэһэ яһатан түрэлхи хэлээ, ёһо заншалаа мартажархёо. Тэрэ үедэ түбэй газарай үндэр тушаалтадай ороднoо ондоо яһатанай хэлэ шудалангүй байхада хамаагүй, ёһо заншалынь хүгжөөнгүй ябахадамнай айлтагүй гэһэн һанамжа гүрэн дотор үргэнөөр тараһан юм. Тиигэжэл, манайшье Агада дээгүүр зиндаагай дарганарай зүбшье, буруушье захиралтануудые илгаруулха хүсэлгүй, харин гансал ээлэһэн тушаалдаа шадаал һаа удаан сагай туршада бэйхые эрмэлэзэһэн эдэбхитэй буряад хэлэ хаһажа, ёһо заншал хүгжөөлгые хорижо эхилһэн юм. Эдэнэр түрэл арадайнгаа хойшонхи хүби заяан тухай бодомжолхо багаханшье һэшхэлгүй ябаа. Урдандаа ямар нэгэн олониитын хэмжээ ябуулгын үедэ буряадаараа концертнаада харуулхада илангаяа партийна органуудай зүгһөө тэрэнние национализ харша ябадалтай холбогшо бэлэй. Тиихэдэнь манай нютагай соёлой, үзэл суралай хүдэлмэрилгэшэд тэрэнэй тэнсүүриинь олохые ороддодог һааб даа. Энэ үсэд нэтэрүү ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд мүнөө олондо эли болонхой. Тодорхойходо, түрэлхи хэлээ, ёһо заншалаа мэдэхэгүй шэнэ үеэтэн урган гараа бшуу. Иимэ эрхэ нүхэсэлдэ хожом хойтодоо буряад үндэһэ яһатанай таһалдан һалахашье магадгүй. Нивх, нанай, эвенк гэхэ мэтэн Сибириин болон Холын хойто зүгэй үсөөн тоото арадууд иимэ хохидолдо мүнөө оронхой бшуу. Мэдэхэ уран зохёолшо Владимир Санги гэгшын мэдүүлнэнэй ёһоор, түрэлхи хэлээ мэдэхэгүй, харин өөртэнь хабаатай арадайнгаа соёл болбосорол гансал музейдэ табигдаһан зүйлнүүдэй хэмжээгээр тухайлдаг хүниие түрэ арадай түлөөлэгшэ гэжэ хэлэхэнь бэрхэтэй. Мүн гансал ород хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг ондоо яһатаниие —«ород» гэжэ нэрлэжэ оготолон болохогүй бшуу. Тиимэһээ алишье арадта хабаагүй, алишье соёл шудалаагүй «буряадуудай» мүнөө олошоржо байһаниинь бидэнэй һанаа зобоохо ёһотой. Гэн гэһээ һаяшаг үнгэргэдэһэн партийн окружкомой эзлжэзэтэ пленум дээрэ нэгэ үндэр тушаалта хүтэлбэрилгэшын хоёр хэлэ шудалалгые, тодорхойлон хэлэбэл, буряад хэлэ хүгжөөлгые бу яруулая, түрүүлэн гэр байра олоор барыя, хүн зоноо эдеэ хооноор элбэг дэлбэгээр хангая гэжэ бусадые урялһаниинь гайхалтай. Энэ хүн хадаа 4-5 жэлэй урда тээхи хэмжэгээр бодомжолһон зандаа.

Бүри һаяшаг округой үйлэдбэриин томохон коллективэй тоосоото-нүнгалтын партийна суглаандв хабаадалсаһан нэгэ коммунист партийн окружкомой пленум дээрэ буряадаар үгэ хэлжэ, бусадтай һанаа бодолнуудаараа хубаалдаһан хүниие буруушаажа: «Яагаа гурим-журамгүй, зоной дунда бэеэ абажа ябаха шадалгүй хүн гээшэб?»— гэжэ ехэ шанаһаан байна. Хубилган шэнэдхэлгын үедэшье зарим газарта түрэлхи хэлэн дээрээ һанал бодолоо хубаалдалга ононнитэдэ харша ябадалт гэжэ тоолгододог зандаа байһаниинь харамтайл.

Округтохи кадрова асуудал тухай хэдэн үгэ хэлэһүүб. Мүнөө үедэ манай эндэ хүтэлбэрилгэшын ямаршье яһанай байгаа һаань хамаагүй, зүгөөр нэн түрүүлэн тэрэнэй ажал бүтээхэ шэнжэ шанарынь сэгнэхэ баримта бии болонхой. Энэ тон зуб. Зүгөөр, 30-аад шахуу жэлэй туршада окружной партийна эмхние хүтэлбэрилхэ арга шадабаритай буряад яһанай хүн байгаагүй гээшэ гү? Байһан л байха! Энэмнай мүн л национальна политикын шинидхэгдээгүй асуудалнуудай нэгэн мүн.

Гэхэтэй хамта манай округто ерэжэ, олонхи ушарта буряад зонтой харилсан хүдэлхэ баатай болоһон бусад яһатанай, ехэнхидээ ородуудай үндэһэн арадаймнай хэлэ шудалхаяа үгтаашье ороддодоггүй байһаниинь гайхалтай. Иимэ нүхэдэй нютагаймнай экономико, соёл болбосорол хүгжөөлгэдэ бүхы эрхэ гээд тэмдэглэхэм. Һургуулиин барилгын шанар туша гансашье гомдол ороногүй.

Һаяхана 45 байратай хоёр гэр ашаглалгада тушаагаабди. Таксимо станцида олон дабхар түрүүшын гэрнүүдые ашаглалгада үгэжэ эхилбэбди. Гүрэнэй комиссиин гэшүүд энэ хоёр гэрэй барилгын шанарта һайн сэгнэлтэ үгөө.

Петр Николаевич Петровецкий залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг, шадаха эзргээрээ туһалдаг гэжэ дахин тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Хэжэ шадахаар юумыень даалгажа үгэдэг, гэхэ зуура шанга эрилтэ табидаг заншалтай. Коллектив сооһоонь һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд олоор урган гараа. Владимир Татаринцев, Владимир Калаганский, Сергей Яско, Павел Колесник, бусадшье бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэдэг юм. Эдэнэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһан дээрэһээ байгша ондо 45 айл бүлын орохо хоёр гэрэй, 1176 үхибүүдэй һураха дунда һургуулиин, 140 үхибүүдэй ябаха сад-яслиин байшангуудые эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа.

Людмила Грибановагай бригадын гэшүүд шэнэ гэрнүүдэй дотор талын хүдэлмэри хэхэ талаар баян дүршэлтэй болоһой. Эдэнэр хамтын подрядай гуримаар бүхы ажалаа хэдэг, бригадануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгардаг. Шэнэ онол арга б зациин зүйлнүүдые бэрхээр хэрэглэжэ, тэдэ тэсэ туйладаг. Люд бановагай бригадин будаһан, шэрдэнэ байшангууд соо н һураны, БАМ-ай б тумэр замшад туб жо, һайниие хүргэ

БелоруссиинКом Министрнүүдэй Со хэрэгтэмнай ехэ туй али бүхы аргаар ко мнай дэмжэдэг. Б териал, оньһон тех лаарнай эльгээж б лорусиин Министр ведэй хүдэлмэрилэ симо һуриндамжы байдал һуудалаархи дог. Белоруссиин б нистрэй орлогшо Я. Нэ һаяхан ерээд ошо рэгтэмнай һайн сэ бэлэй.

Гіреездымнай хүдэлм хэхэ юумэн үшөө 1990 ондо 60 айл б дурбэн гэр, 150 т эмшэлхэ больницы барина ашаглалгада дэзабаритайбди. Эн ерэхэ жэлэй даабар хэ арга боломжо би лэхэ хүсэлэнтэйб.

Байгша ондо 11 ш хэригэй барилга-х хүдэлмэри хэхэ даа ябриин 20-до дүүр Түсэбөөр хараалагд ектнүүд сум ашагл шаагдаа. Үнгэрэн удаа СССР-эй Госст дэлэлэй грамотаар ш 1 мянган гүхэригэй ш абаа һэмди. Байгш лорусиин Министри ведэй Хундэлэлэй гр рюулагдаа.

Түрүү хүдэлмэрилэ Диско, А. А. Федор шье эрхим ажалаараа жа ябаһаар. Эдэнэй шэлые хэлан абаһан хүдэлмэришэдэй станцийн барилга у гаар ябуулна, Ерэхэ байнаар хүдэлхэ үнд байгуулжа шадаабди даа эгээл һайшаалта маар баримта гэхэ

Н. Ди
барилга-хабс
«БелорусБАМ
поездын ин

Бүтээн гаргадаг продукциин шанар нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан техническэ конференци үйлэдбэриин авиационно нэгэдэлдэ эндэ һаяхана болобо. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараанай шанарые һайжаруулха тухай конференцидэ хабаадагшад гол түлэб хөөрэлдэһэн байна.

Нэгэдэлдэ бүтээгдэһэн эд бараанай выставкэнэ тэдэнэр конференциин урда тээ хараа юм. Мебель, автомашиныь детальнууд, гэрэй эд хэрэгсэлнүүд болон бусад зүйлнүүд эндэ дэлгэгдэгдэһэн байна. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараан нэгэдэлдэ ашаг олзо оруулдаг продукци гэжэ выставкэтэй танилсаад байхада ойлгохоор. Нэгэдэлэй цех бүхэнэй коллектив иимэ продукци гаргадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, гол үйлэдбэриин цехүүд һүүлэй хоёр һарын туршада 169 янзын продукци эльбэгээр бүтээгээ. Заводой проходнойн хажууда оршоһон «Аитей» магазинда тэдэнэрэй бүтээһэн эд бараан худалдагдана.

Конференци дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор олон янзын эд бараа гаргаха, һайжаруулха талаар хэдэ худалдэмэри хэгдэ Нэн түрүүн үйлэдб майнуудые, хүсэнүү хэрэгсэлнүүдые, ав продукциин шанар ха юм. Зарим пол нууд энэ талаар ябуулжа эхилэ. Г предприятинуудта һон продукци, эн эхилхээр хараалаг

Г. Б

Мүрысөөнэй түрүү зэрг

ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ БИ

Барилга-хабсаралгын «БелорусБАМстрой» поездымнай коллектив ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Коллектив доторнай хүдэлмэришэд олон. Эдэнэр 1979 оннһоо БАМ-ай барилгада хабаадалсажа, шэмэрүүн хүйтэн уларилтай хизаар дайдада барилга хэхэ баян дүршэлтэй болонхой.

БАМ-ай 657-дохи километрэ түмэр замай Муякан разъездын барилга поездымнай хүдэлмэришэд хэ. Байрын гэрнүүдые, разъездын корпусуудые эндэ бодхоогоо һэмди. Хэзээдэшье гэдэдэгүй газарта хүдэлхэ гэшэ аргагүй хүшэр юм. Гэбэшье барилгашаднай байгаалиин олон бархэшээлнүүдые дабан, Муякан разъездын барилга хараалагдаһан болзортонь дүүргэжэ, 1982 оннһоо Таксимо станциин барилгада хабаадалсаа. Байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые бодхоожо эхилэ һэн.

Барилгын өөхэнхи материал холын Белоруссиһаа асаруулдаг гээшэбди. Хэрэгтэй материал саг соонь абахын аргагүй байдаг. Тиимэһээ миин һуурха ушар гарадаг. Удаан бодомжолжо байнгүй түүхэй эд, материал гаргаха өөрын үйлдвэриг дэлгэгдэгдэһэн байна. Арадай үргэн хэрэглэмжэнэй ёһоор олон янзын хубиташье бии. Лидия Федоровна хэлаан бүриннгөө даабаринуудые 130 процент дүүргэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдтэ ёһотойл жэшээ харуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Ф. Бабкина ажал дээрээ

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

ЭМХИДХЭЛЭЙ ТҮБҮҮД БАЙГУУЛАГДАА

КПСС-эй Октябрьска райкомой бюроогой заседаниг боложо, һунгашадай клубуудые ба эмхидхэлэй түбүүдые даагшанар баталагдэбэ. Удаань партийн түс райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Антаушикова үгэ абажа, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Советдүүдэй арадай депутадуудые һунгалтатай зохилдуулан, болохоёо байгаа һунгалтын үрдэ тэхи кампаниин зорилгонууд тухай хөөрэһэн байна.

Һунгалтын үрдэ тэхи агитацийн, һунгашадтай ябуулагдаха хүдэлмэриин болон партийна ба үзэл сурталай тэлгэр чүлөө шангадхаха зорилгонууд тухай асуудал бүсро дээрэ хараглаа. КПСС-эй райкомой үзэл сурталай таһагые даагша А. А. Хантаев түс асуудалаар үгэ хэлээ.

Мүн һунгашадтай ябуулагдаха хүдэлмэриин түхэл мэягууд, агитаторнуудай үүрэг, ажалша коллективүүдтэй ба этигэмжэтэ нюурнуудтай тэдэнэй харилсалга тухай асуудалнуудта өөхарал хандуулагдаа. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй болон нютагай Советдүүдэй депутадуудай тоосоонуудые үнгэргэхэ гэһэн дурадхалнууд дэмжэгдээ. Эдэ тоосоонуудта хүдэлдэг наймаачай, ниитын эдеэ хоолой, коммунальна албанай, хүүли ёһоной, этүүрые хамгаалгын, ороднай эрдэм һуралсалай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ба хүнгелга үзүүлэлгын асуудалнуудаар харюусалгата тушаалтадые хабаадуулха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

СССР-эй арадай депутадуудай һунгалтын үедэ бии болоһон һайн дүй дүршэлые ба үзэгдэһэн дутагдалнуудые хараадаа өөжэ, областной болон городской партийна организацинуудэй платформонуудта үндэһэлэн, һунгашадые нэгэдүүлхэ талаар ябуулагдаха политическэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Слашадаа «тухэрээн столкнуудые», үгэ бүлэлдаануудые эмхидхэжэ, политическэ бэйгуулалтые шэнэдхэгэн эрхэ байдалда һунгалтада хэ эзргээр хабаадагсаа түүхэй үзэл сурталай эдэбхитэдтэй, олониитэй һанамжануудаараа анхаралдалаха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

В. КАРБОЛИН.
КПСС-эй Октябрьска райкомой инструктор.

МОГИЛЕВ. Эндэ нэгэдэһэн медико-социальна түб үндэр нэһатай, гэжэ бэ ябшэн хүнүүдтэ һуудал байдалаа түхеэрхэдэнь туһалха үүрэгтэй юм. Улаан хэрэгэнэй областной комитедэй үүсхэлээр тэрэ байгуулагдаа һэн. Эндэ хүдэлдэг медицинскэ сестрануд хойшоогуулашагүй туһаламжа үзүүлдэг, эмшэлдэг, врачнуудай консультаци эмхидхэдэг юм. Улаан хэрэгэнэй эдэбхитэй юристнүүдтэй, социальна хангалгын, коммунальна ажахын зургаануудай хүтэлбэрилгэшэдтэй үүлэлгануудые эмхидхэдэг. Иимэ түбүүдые хотын бүхы 15 микрорайонуудта, тиихэдэ областийн район бүхэндэ хөөр-хөөрые байгуулжа гэжэ түсэблэнэ.

КАЛИНИНГРАД. Гэмтэ ябадалтай тэмцэхэдэнь милициде туһалха гэжэ Калининградай Московско районой ажалша коллективүүдэй советүүд шийдэдэ һэн. Тэдэнэр «Хуули гуримаа» гэһэн һайн дүрэнэй ниитын жаяа байгуулаһай. Дотоодын хэрэгүүдэй районно таһагууд болон гурим сахиха ниитын эмхинүүдтэ автотренспорт, юумэ олон болгодог техникэ, компьютернүүдые, хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые ба бусад техникэ хүдалдажа абахадань, жасын суглуулһан мунгэнэй зарим хубинь гаргашалагдаха байна. Ажаһуудаг газарнуудта үхибүүдтэй ба эдиэ шэүлтэй хүмүүжүүлэгын хүдэлмэри ябуулгын тула, мүн тэрэшэлэн шалгаһан милициин хүдэлмэрилэгшэд болон арадай дружиннигуудые урмашуулгэдэ жасын мунгэнэй зарим хубинь хэрэглэгдэхэ юм.

АЛМА-АТА. Казахстанда бии болоһон ниитын шэнэ хүдэлөөн «Кулынь» («Унаган») гэжэ нэрлэгдэхэй. Ургажа ябаа залуу үүтэнэй элүүр энхые бэхижүүлгэдэ, үхибүүдэй үбшэлхэ ябадалтай тэмцэлд

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ОКРУЖНОЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУДЫЕ БАЙГУУЛХА ТУХАЙ

(Эхиниинь декабриин 2 ой, 3-ная номерниудта).

КАБАНСКЫН РАЙОН

...ИН БАБУШКИНСКА ...ДЭХИ ОКРУГ

...ва Васильевна, элек... — Сигнализацини... ...холбооной Слюдянинин Мысовскэ хэл... ...ной узелай ажалша... **Бурин** Анатолий ...вич, жолоошон — ...ванай дистанцини... ...ллектиһээ, **Котова** ...кириловна, Мысо... ...ринин орлогшо — ...анцини 56-дахи һур... ...шанарай коллектив... ...ажалша коллектив... ...едицинскэ сестра, ...станцини үзэлэй ...ажалша коллектив... ...ажалша коллектив... ...ромеханик — эҮшэ... ...ргалгын Мысовскэ ...ажалша коллектив... ...имир Михайлович, ...ын Улаан Удын при... **...ор**, округой газар ...ын нэгдэлэй Мы... ...ажалша коллектив... ...ын талаа коллектив... **Лукаш** Анатолий ...электронарядчик ...надаг 32-дахи по... ...ажалша коллектив... ...Анатолий Дмитриев... ...ин туһалагша... ...онь һожоруулаг... ...ажалша коллектив... ...ой ажалша кол... **Зеленовская** Гали... ...дровна, инспектор ...ажалша коллектив... ...Наталья Федоров... ...— оёдолой үйлэд... ...нэгдэлэй Бэ... ...филиалай ажалша

...ҺУНГУУЛИИН ...Л-ХУДАРИИН ...ДЭХИ ОКРУГ

...манай нэ... Тамара Владими... ...ой түрүүлэгшэ ...ара тосхоной һун... ...ажаһаа. **Димов** ...михайлович, врач — ...ин участокоо ...ажалша коллектив... Степан Алексее... ...ир — Байгал-Худа... ...ой ажалша кол... ...Жилина Лидия Анд... ...ргалтер — «Шергин... ...ой ажалша кол... ...Жилина Надежда ...бэгша — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Капустина** Галина ...линшан — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Кострикова** Поли... ...овна, бух алтар — ...райпотребсоюзай ...ллектиһээ. **Марку...** ...Петрович, багша ...ариин дунда һур... ...ллектиһээ. **Ново...** ...ина Григорьевна, ...гэшүүн — «Прибай... ...ой ажалша кол... **Орлов** Сергей Алек... ...лоошон — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Хребтовская** Вера ...ина, багша — Кор... ...ҺУНГУУЛИИН ВИЛЮЙСКЭ ...ДЭХИ ОКРУГ

Нина Пазловна, ...ргэшэ — 22-дахи ...ллектиһээ. **Бул...** ...андр Степанович, ...ҮҮЛЭГШЭ — Сэ... ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллек... ...ээ. **Губинова** Тать... ...на, мастер — Сэ... ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... ...ээ. **Дендунов** Вла... ...ович, электро... ...ЭЭНГЭН целлюло... ...комбинадай ажал... ...эй соведһээ. **Ка...** ...лай Афанасьевич, ...нигай орлогшо — ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... ...ээ. **Кузнецова** Ва... ...ровна, ахлагша — Сэлэнгын цел... ...ноной комбинадэй ...ллектиһээ. **Ма...** ...ниэрэй Анатольевна, ...ҮҮЛЭГШЭ — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Костерева** Надежда ...бэгша — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Капустина** Галина ...линшан — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Хребтовская** Вера ...ина, багша — Кор... ...ҺУНГУУЛИИН ...ДЭХИ ОКРУГ

...ргэшэ — Сэлэнгын ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Губинова** Тать... ...на, мастер — Сэ... ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Дендунов** Вла... ...ович, электро... ...ЭЭНГЭН целлюло... ...комбинадай ажал... ...эй соведһээ. **Ка...** ...лай Афанасьевич, ...нигай орлогшо — ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Кузнецова** Ва... ...ровна, ахлагша — Сэлэнгын цел... ...ноной комбинадэй ...ллектиһээ. **Ма...** ...ниэрэй Анатольевна, ...ҮҮЛЭГШЭ — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Костерева** Надежда ...бэгша — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Капустина** Галина ...линшан — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Хребтовская** Вера ...ина, багша — Кор... ...ҺУНГУУЛИИН ...ДЭХИ ОКРУГ

...ргэшэ — Сэлэнгын ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Губинова** Тать... ...на, мастер — Сэ... ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Дендунов** Вла... ...ович, электро... ...ЭЭНГЭН целлюло... ...комбинадай ажал... ...эй соведһээ. **Ка...** ...лай Афанасьевич, ...нигай орлогшо — ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Кузнецова** Ва... ...ровна, ахлагша — Сэлэнгын цел... ...ноной комбинадэй ...ллектиһээ. **Ма...** ...ниэрэй Анатольевна, ...ҮҮЛЭГШЭ — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Костерева** Надежда ...бэгша — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Капустина** Галина ...линшан — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Хребтовская** Вера ...ина, багша — Кор...

...ДЭ БОЛОБО...

...эд бараа гаргаха, шанаг... ...ажалша коллектив... ...ааруулха талаар ...ҮҮЛ... ...ааһаа. **Степан** Алексее... ...ҮҮЛЭГШЭ — Сэлэнгын цел... ...ноной комбинадэй ...ллектиһээ. **Ка...** ...ниэрэй Анатольевна, ...ажалша коллекти... ...ааһаа. **Марку...** ...ович, багша ...ариин дунда һур... ...ллектиһээ. **Ново...** ...ина Григорьевна, ...гэшүүн — «Прибай... ...ой ажалша кол... **Орлов** Сергей Алек... ...лоошон — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Хребтовская** Вера ...ина, багша — Кор...

...ҺУНГУУЛИИН ...ДЭХИ ОКРУГ

...ргэшэ — Сэлэнгын ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Губинова** Тать... ...на, мастер — Сэ... ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Дендунов** Вла... ...ович, электро... ...ЭЭНГЭН целлюло... ...комбинадай ажал... ...эй соведһээ. **Ка...** ...лай Афанасьевич, ...нигай орлогшо — ...ллюлозо-картоной ...ажалша коллекти... **Кузнецова** Ва... ...ровна, ахлагша — Сэлэнгын цел... ...ноной комбинадэй ...ллектиһээ. **Ма...** ...ниэрэй Анатольевна, ...ҮҮЛЭГШЭ — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Костерева** Надежда ...бэгша — «Шергин... ...ой ажалша кол... **Капустина** Галина ...линшан

ХОККАЙДО'89
北海道

ЭРТЫН НАРАНАЙ ОРОНДО

(Совет-япон IV уулзалганууд hаа тэмдэглэлнүүд)

((Түгэсхэл. Эхиниинь ноябрин 22, 24, 29-нэй номернуудта).

VI. ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮБ ГУЛАМТАДА

Япон-совет эб найрамдалай байшан олоной дунда мэдэгдэжэ болоhон соёлой гуламта юм. Энэ байшан 1977 ондо нээгдэhэн, тэрэниие нээлгэдэ тэндэхи баяшуулай нэгэн, хоёр ороной хоорондо хүршэ японой харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ аша габьяатай байhанайнгаа түлөө Арадуудай Хани барисаанай совет орденоор шагнагдаhан Ясисабуро Сибано гэжэ 87 наhатай хүн ехэ хубитаяа оруулhан гээд сэхэ хэлэлтэй. Манай делегацийн ерэхэдэ, байшангай үндэр наhатай эзэн хүгшэнтэйгее ехэ хүндэмүүшэлэр бидэниие угтажа, айлшадые угтадаг зал руу урижа, хоёр талада hонирхолтой хөөрэлдөөн эхилбэ. Сибано манай Улаан-Удэ ерэhэн тухайгаа хөөрэнэ, зарим танилшье хүнүүд тухай асууна. Үндэр наhатайшье hаа, хурса ухаатай, сарюун хүнгэн, хүн бүхэндэ ехэл анхаралтайгаар хандана. Энэ зал соо В. И. Ленинэй, М. С. Горбачевой портредүүд үлгөөтэй, Я. Сибаныи совет делегацинүүдтай абхуулhан дурэ зураг үүд олон, эндэ япон-совет эб найрамдалай байшанда үгтэhэн бэлэгүүд табяатай, Байшангай олон таhалганууд соо хараханда, Совет ороной Зүүн Сибириин, Алас-Дурныи республикануудта, хизаарнуудта, областнуудта зорюулагдаhан стендүүд бии. Манай Буряад ороной өмнөдэ үзэсхэлэн hайхан байгаалие харуулhан үнгэтэ фото-зураг үүд бүгэдэ-мнай анхарал татаба. Зураг үүдай дунда манай мэдэгдэжэ дуушадай фото-зураг бии. Тэдэнэй дунда буряад угалзата дэгэлэй үмдэhэн СССР-эй арадай артист К. И. Базарсадаев энеэбхилжэ байха юм. Бидэнэй нэгэн аалиханаар «Нютагаймнай хубүүд, сайн байна!» гэхэ юм. Эндэ манай Буряадта хэблэгдэhэн номууд табяатай. Тэдэнэй дунда Н. Дамдиновай «Тропа Гэсэра», Ш. Байминовай «Уулын үндэр үбгэд», Г. Раднаевагай «Хүн шубуун» гэжэ номууд, уран зураашад Д-Н. Дугаровай, А. Казанскийн зураг үүдай альбомууд табяатай байна. Энэ байшанда ород хэлэнэй хашэлнүүд үнтэрэгдэдэг юм байна, совет ороноо ерэhэн багшанар ород хэлэ заадаг гэжэ Сибано хөөрэнэ. Набтархан шэрээнүүдые тойрожо, шала дээрэ забилжа hуугаад, яаралгүй хөөрэлдэнэбди, хүндэмүүшэ эзэдней бидэндэ сакe гэжэ дулаахан архи багахан хундаганууд соо хүртэнэ. Бидэниие угтагшадай дунда ород хэлэ hайн мэдэхэ, тоо бэтэй, харахада буряад шэнжэ шарайтай хүн бии hэн. Танилсаhаар байтараа, тэрэмнай өөр тухайгаа хөөрэнэ.

— Би Сарафуцу hууриней хүн зонтой нягта холбоотойб. Миниий хүтэлбэрилдэг фирмэ энэ hууриней хүнүүдтэй хэлсэ баталhан. Тэрэ нютагта нүүрhэ мантадаг, hүнэй фермэ бии юм. Фермэдэнь 3 мянган толгой үнеэд. үнеэн бүрилөө жилдээ дунда зэргээр 7.5 мянган килограмм hү hаадаг, — гэжэ шэнэ танилнай хөөрэнэ. Энэ хүмнай Хисаси Морикаа гэшэ, Синсуи Трейдинг компани, ЛТД гэжэ компаниин президент хүн байба.

— Ажалай, худалдаа наймаанай хэрэгээр би Советскэ Союз ходо ошожо байдагби, самолет соо хүн намhаа «та буряад гүт?» гэжэ hурадаг гээд энеэбхилхэ юм. — Миниий толгойлдог фирмэ Кузбассhаа нүүрhэ худалдажа абадаг. Би Буряадта нүүрhэн бии, ой модоор баян, алирhан, hапоротник элбэг гэжэ, нүүрhэнэй шэнэ уурхай нээгдэхэнь гэжэ дуулаа hэм гэжэ, энэ хүн манай ороние hайн мэдэхэ байhаяа тэрэшэлбэ. —Мүнөө хүшэр хүндэ юумэнь юуб гэхэдэ, түмэр замаар ашаа шэрэхэ гэшэ өгэл хүшэр болонхой, —гэнэ.

Сайналгын үедэ хөөрэлдөөнэй болоходо, бидэ уулзалгын бухы удэрнүүдтэ суглаанай болоhон газарта картон хайрсаг соо табигдаhан эдеэ өбөөд, хоолодог байhаяа, үни удаан эзлжэндэ байнгүй, ресторанда орожо сагаа барангүй, өгэл таарамжтайгаар эмхидхэгдэдэг байдыень дурдабабди.

—Бидэндэ япон бизнесменүүдтэ үни удаан саг соо hуужа эдеэлэх саг үгы байдаг. Ябаhан газартаа түргэн эдеэлээд, хэрэгээл бүтэхэеэ хараха. Удэшэндее яралгүйхэн hуужа сайлаха, амарха саг олдоно бээ, — гэжэ Морикаа танилнай хөөрэнэ. Шогложо хэлээ юм гү, али үнэниие хэлээ гү, юрэ харахада, эндэхи зон бултадаа хэрэг бүтэмжэтэйгөөр сагаа үнэргэхэ зэрэ оролдодогыень эли харахаар hэн.

Тэрэл үдэртее манай Улаан-Удэтэй анда нухэд ёhоной харилсаа тогтооhон Румон хотын түлөөлэгшэд манай делегацитай уулзаба. Городой советэй түрүүлэгшэ Кодама гэгшэ хөөр хотын хоорондохи харилсаануудые улам үргэдхэхэ тухай хэлэбэ. hүүлэй хэдэн жэлэй туршада Улаан-Удын түлөөлэгшэдые Румон хотодо элдэб шалтагаанаар урилгагүй юм. Энэ ямар ушартай гээшэб гэхэдэ, үгэ хэлэгшэ тодорхой харюу үгэбэгүй. Сайналгын үедэ бидэнэй урда гаазаар нюсоогодог шэрэм тухэзрэлгэ дээрэ нимгэхэнэзэр хэршэгдэhэн мяха шараяа эдижэбди. Юундэшьеб, энэ тухэзрэлгэнь Чингис-хаан гэжэ нэрэтэй. Энэ-гээр hонирхоhомнай эли юм аабэ даа.

— Энэ мяха шарадаг тухэзрэлэн шэрэм тухэзрэлгэтнай Чингис-хаанай малгайда адлирхуу юм гэлэгшэ, — гэжэ японтоной нэгэн харюусанэ. Японтон хилэмэ тиимэ ехээр эдидэггүй юм байна. Сайналга дээрэ шараhан мяха эдижэ байхадаа, хилэмэн тухай хөөрэлдөөн гаража, бидэниие хүндэлжэ байгшаднай хилэмэ бэдэрхэ баатай болобо. Хилэмэнэшье нэгэ хэды болоhон хойно олдобо. (1968 ондо Баруун Германда нимэрхүү ушартай дайралдаhанаа hанаандаа оруулбаб).

Уулзалгын багахан забhарай тарехада, эндэхи Буддын шажанай дасанай лама, «Японой болон СССР-эй буддистнар эб найрамдалта харилсаа холбооной түлөө» гэhэн бүлгэмэй түрүүлэгшэ Ниттодзи hүмын зонхилогшо Косюн Сато гэгшэ бидэниие 1972 ондо Олимпийн үбэлэй нааданай брложо үнгэрhэн трамплин харахыемнай урибэ. Эндэ фуникулёроор хада ааэ гаража, Олимпийн трамплинай үндэрhее Саппоро хотые альган дээрээ шэнгээр хаража бахархабабди. 1 миллион 700 мянган хүн зоной ажалтуудаг мүнөө уа сагай эрхим гоё барилгануудтай, шугам сэхэ үйлсэнүүдтэй сагаан шулуун хото урдамнай нэмжьнэ, аяар саанань заха хизааргүй үргэн далайн жюруу тэнгэритэй нилэнэ хэбэртэй.

Буддын шажанай дасанда hонин хөөрэлдөөн боложо үнгэрее. Тэндэ Ивалгын дасанай ламанар Э. Цыбижжапов, Д. Цыденов гэгшэд байлсаа hэн. Энэ дасанда 700 гэр булэ ерэжэ, мүргэдэг юм байна. Наhа бараhан хүнүүдэй үнэhэн шарил эндэ хадагалагдажа байдаг, тэдэнэй түрэлтхидынь ерэжэ, эхэ эсэгынгээ нэрые дурсажа, тэдэнэйнгээ түлөө мүргэжэ байдаг гэжэ К. Сато гэгшэ хөөрэнэ. Энэ дасан Ивалгын дасантай харилсаа тогтооhон, ооhэд хоорондоо ябалсажа, дэлхэй дээрэ амгалан тэнүүн байдалай тогтохын түлөө мүргэжэ, арга шадалаараа хубитаяа оруулхын түлөө оролдожо байдаг юм ха.

VIII. ХАЛАН АБАМААР ЮУМЭН ҮСӨӨН БЭШЭ

Богонихон саг соо байгаашье hаа, бухы юумэ hонирхожо, адаглажа ябахада, hонирхолтой, аша туhатай, халан абамааршье юумэн үсөөн бэшэ. Отару гэжэ портдо теплоходнай зогсоо hэн, тэндэ пристанийн дэргэдэ ариг сэбэр, эрье шадархи үhан соо элдэб эсын бог шорой, тоhоной элдэб үнгэтэй ялайhан толбонууд үгы даа. Удэшэндее городой галнууд элдэб олон үнгөөр ялаhа, үйлсэнүүдтэнь ариг сэбэр гээшэнь, унда хөрэяха автомадууд, телефоной кабинанууд харахада аятай зохидхонууд, бухы хүн зониие хүндэмүүшээр үрэлаан дуудажа байhан шэнгээр үзэгдэхэ юм. Гэр бүхэнэй нэгэдэхи дабхарта худалдаа наймаанай газарнууд, эд бараан элбэг, үйлсэнүүдээр эрхим hайхан түхэлэй автомашинанууд зуралзан үнгэрнэ, үйлсэдэ светофорой мосодог газарта үрин гоё хүгжэм зэдэрнэ, энэ юуб гэхэдэ, харгыгуй хүнүүдтэ үйлсэ гарахын түлө нимэ абяагаар тэмдэг үгэдэг юм байна. Худалдаа наймаанай газарта орооходо, өгэл өгэндэгэйгөөр хүлеэн абажа, эд бараагаа харуулна. нэгэ сухалдажа, хараажа байhан наймашаниие харахагүйш, хүнгэн машинануудай, автобусуудай жолоошод эрхим сэбэрээр хүлсаhахай, сагаан hабар бэлэй баринхайнууд. мүн лэ пассажирнуудаа тэсэмгэй хандажа, яажашье hаа асуудалдань харюу үгэхые оролдонод. Городууд хоорондохи харгынуудынь арюун сэбэр, тон лэ наринаар харуулhалгдажа байдаг, эдэ харгынуудаар ябаhанайнгаа түлөө мүнгэ түлэдэг юм байна.

IX. «ТҮРЭЛ БУРЯАДНАЙ ХЭР БАЙНАБ!»

Хольын харгыда ябахадаа, нютагайнгаа хүнүүдые уулзахадаа түрэл түрэмэее олоhон шэнги болохош. Энэ удаа Владивостогто «Русь» теплоходто hуухадаа, жигээжэй список соо Будожапов Б. гэhэн нэрэ үнэшажа, суггаа ябаhан нухэдтөө эндэшни мажайхид худалдаг юм байна гэбэб. Теплоход дээрэ байhаг удэрнүүдтэ нютагайнгаа залуу хубүүнтэй танилсабабди. Борис Будажапов 29 наhатай, нёдондо Алас-Дурныи худалдаа наймаанай институт дүүргэдэг. «Антонина Неждановa» гэжэ теплоход дээрэ худалдажа байhанаа «Русь» теплоходто үригдаhан байгаа. Мэргэжэлээрээ ажалай гаратар мүнөө саг зуура түймэр сараха командада худэлдэг юм ха. Агыч дундэ hүргүүли дүүрэгэн энэ хубүүн коллективэйнгээ ажабайдалда эдэбхитэй хабааддаг, бусад хубүүд басагадтай эрхим бэрхээр элдэб олон хатарнуудые гүйсэдхэжэ. бидэ бүгэдэниие баясуулаа.

— Эхэмни Гурожапова Сэмжид Жамсарановна Ага hууриней холо бэшэхэнэ Аминхаша гэжэ нютагта столовоо худэлдэг, — гэжэ Борис хөөрэнэ.

Хахасалгын үедэ Борисай япон хэлэн дээрэ тэндэхи хүнүүдтэй ярилдахадань, бидэнь бүриилье өхээр баярлабабди. Нютагаймнай хубүүн Владивостогто бидэнээ удэшэжэ, гэртээ түргэн хүрэхыемнай үреэжэ үлэнэ hэн.

Саппоро хотодо үшөө нэгэ нютагайнгаа хүниие уулзажа баясабабди. Харинн гүрэнүүдтэй соёлой талаар харилсаануудые тогтоохо совет бүлгэмүүдэй союзай правленийн түрүүлэгшэн орлогшо. энэ уулзалгын эмхидхэлэй совет комитедые толгойлhон Юрий Иванович Смирнов манай Ильинкэ нютагта түрэhэн хүн байшаба. Буряад ороной гоён дуулаха дуратай, олон асуудал бидэнhээ hурана, тиигээд би «Буряад үнэнэй» түлөөлэгшэ гэшэб гэхэдэмни. Юрий Иванович «мэдэхэб даа «Буряад үнэниие» багадаа ушаhаншье байжа магадби, битнай Суулгада нэгэдэхидэ ород класста ороод, 2-дохи, 3-дахи классуудта буряадаар заалгаhан байхаб, — гэжэ энеэбхилнэ. Тиигээд тэрэнэйнгээ түлөө гүйгэшэг ябаhан хада, олон табан юумэ хөөрэлдэхэшье үрдеэгүй hалабабди.

X. БУРЯАД ОРОНОЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

Манай Буряадhаа совет делегацийн бүридэлдэ 12 хүн ороносожо ошоо гэжэ хэлээ hэм. Хүтэлбэрилэгшэнэй республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. К. Агалов «экономико ба худалдаа наймаан» гэжэ комиссийн худэлмэридэ хабаадажа үгэ хэлэhэн байна. hүүлэй жэлнүүдтэ Буряад нютагай болон Хоккайдо аралай хоорондохи харилсаанууд үргэдэжэ байгаа: манай республикын артистнар, хүгжэмшэд, аяншалагшад ерэhэн байна. Улаан-Удэ Румон хотонууд анда ёhоной харилсаатай болонхой. Хорёод жэлэй туршада эрье шадарай худалдаа наймаанай хэмжээн 1,6 миллион түхэриттэ хүрее. Бидэ Япон орондо ой модо, адуунай мяха, папоротник худалдажа, элдэб машина болон түхэрэлгэнүүдые абадаг байнабди. Эдэ харилсаануудаа хүгжөөхэ арга боломжонууд үшөө бүрии дүүрэнээр ашаглагданагүй гэжэ нүхэр В. К. Агалов хэлээ hэн. Саашадаа худалдаа наймаанай хэмжээ үргэдхэхэ, хаатын предприятинуудые байгуулха, байгаалийн баялигуудые ашаглалгые түргэдхэхэ хэрэгтэ алишье талада ашатай туhатай байхе hэн гэжэ манай түлөөлэгшэ хэлээ.

Партийн обкомой секретарь Л. Ч. Нимаева үгэ хэлэхэдэ, манай республикын интернационалына hайн ёhо заншалнуудта шагнагшадай анхарал хандуулба.

Республикын худалдаа наймаанай министр Г. К. Скрябиков, Буркоопсоюзай правленийн түрүүлэгшэ В. С. Худугуев, Мухар-Шэбэрэй райсоюзай правленийн түрүүлэгшэ Ю. Д. Васильев, партийн обкомой инспектор В. Ф. Подлеснов гэгшэд худалдаа наймаа улам үргэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулаа, тодорхой дурадхалнуудые оруулаа.

ЛВРЗ-гэй слесарь Д. Г. Степанов, Буряадай АССР-эй профсоюзуудай советэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов Хоккайдо аралай профсоюзуудай түлөөлэгшэдтэй уулзаhан, аша туhатай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн, зарим предприятинуудай онцhожоруулгын дуй дуршэлтэй таниилсаа. «Бурятлестопром» нэгэдэлэй генеральна директор И. Г. Иванов, партийн Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь В. Р. Булдаев япон фирмэнүүдтэй хамта манай республикада хамтын предприятинуудые нэхэхэ арга боломжонуудые бэдэрhэн байха юм.

Инагэжэ хүн бүхэн аша үрэ түгэс худэлхэ гэжэ оролдоо, харилсаануудые үргэдхэхэ арга боломжонуудые бэдэрээ, «утлөөнэй мандан гаража байгаа наранай» орондо хани нухэдтэй боложо бусаа.

Удаадахи, табан совет-япон түлөөлэгшэдэй уулзалга совет газар дээрэ болохо гэжэ шинидхэбэри абтаба.

«Уулзатараа баяртай!» гэлдэжэ тараабди.

Р. ГАРМАЕВ,
уулзалгада хабаадалсагша.

Саппоро—Отару—Улаан-Удэ.
1989 оной октябрь.

hУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛ ЮУ ХАРУУЛААБ?

Граждан оборонын hуралсалай жэл түгэсэхэ шатадаа ороб. Республиканска курсануудта мүнөө жэлдэ олон хүн hуража гараа. Тиимэдэ эндэ дутуу дунданууднайшье элирээ, hуралсал hайнаар эмхидхэhэн, энэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаhан зарим хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ онсо шалгараа. Жэшээнь, подполковник Ю. Н. Пупынинай хүтэлбэрилдэг граждан оборонын республиканска курсануудай хэшээлнүүд яhала эмхитэйгээр, hайн шанартайгаар үнгэргэгдэдэг болоо юм. А. В. Мещерскийн ба Э. А. Ахтасовай ударидалга доро Октябрьска ба Железнодорожно районуудай граждан оборонын курсанууд бусаhаа яhала гуримтай, хэшээлнүүд саг соогоо үнгэргэгдэдэг байна. Харин Советскэ райондо энэ хэрэг муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэхи курсануудай начальник З. Д. Забегалина хэшээлнүүдтээ хайша хэрэгээр хандажа, мүртэй ажал ябуулжа шадаагүй.

Улаан-Удын шэлэй заводто (граждан оборонын начальник С. Н. Угрюмов, штабай начальник Н. А. Зимин), П. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищида (хүтэлбэрилэгшэдынь В. Б. Васильев, Н. В. Карасев) граждан оборонодо хүн зониие hургаха хэрэг угаа hулаар ябуулагдана. Харин «Бурятводмелиорация» трестын түмэр, бетон хэрэгсэлнүүдэй заводто иимэ хэшээл нэгэшье дахин үнгэргэгдөөгүй юм. hуралсал эмхидхэлэгдэ ехэ юумэн хүтэлбэрилэгшэдhее дулдыдаха гэжэ ойлгосотой. Харин тус заводой граждан оборонын начальник А. Н. Малофеев, штабай начальник Н. К. Афанасьев энэ гээд нэрлэхэ юумэ хээгүй, бухэли жэлдэ «унтаhан» зандаа. Энэ ганса нэгэ ушар бэшэ, «Бурятавтотранс» нэгэдэлэй hуралсалай комбинадта (граждан оборонын начальник В. М. Манжуев), «Заречное» автопредприятида (И. Т. Перелыгин), республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын автобазада (А. К. Колбин), түмэр харэгсэлнүүдэй С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводто (О. И. Ушаков, Н. Н. Сарапкин) баhал иимэ байдал тохёолдонхой.

Граждан оборонын hуралсалай таhалгануудые, буланнуудые байгуулха худэлмэри колхоз, совхозуудта, дунда ба дээдэ hургуулинуудта, техническэ мэргэжэлэй училищинуудта, олон эмхинүүдтэ мүн лэ hулаар ябуулагдана. Граждан оборонын hуралсалай-материальна үндэhэ hуури hайжаруулха шухала. Гэбэшье олон хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар мүнгэ гаргашалхаяа яаранагүй. Тиимэhээл hуралсал олон газарта ганса лекцеэр дүүрэдэг байна. Класс, булан бүхэн саг үргэлжэ шэнэ материалнуудаар хангагдажа, хододоо шэнэлэгдэжэ байха ёhотой. Гэнэ усалай тохёолдобол, юу хэхэ, яаха ёhотойб гэжэ бодотоор харуулhан, хөөрэhэн планадууд дуталдана. Граждан оборонын дохёо тэмдэгүүдые олон зон мэдэнэгүй. Противогаз яагаад хэрэглэхэб, хубэн, марляар ама, хамар аршаhан халхабша яагаад оёхоб гэжэ хүн зон оройдоо мэдэдэггүй байнал. Хорото бодосуудта нэрбэгдэhэн, шархатаhан, шатаhан, зайн галда сохюулhан, уhанда шэнгэhэн хүнүүдтэ түрүүшын туhаламжа яагаад үзүүлэгдэхэб гэhэн олониитын мэдэсэ мүн лэ hула.

Хүн зониие ажалда абахадаа, граждан обороноор инструктаж зарим эмхинүүдтэ хэгдэнэгүй. Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институтда, Улаан-Удын 1-дахи, 12-дохи, 15-дахи, 18-дахи, 24-дэхи ба үшөө олон дунда hургуулинуудта hурагшад граждан оборонодо мүртэйгөөр hуранагүй.

Улаан-Удын мяханай, нарин сэмбын, авиационно, локомотив-вагон компаниин, «Теплоприбор» заводуудта, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдта, Улаан-Удын 14-дэхи, 23-дахи, 49-дахи, 52-дохи дунда hургуулинуудта ба 2-дохи, 6-дахи интернат hургуулинуудта граждан оборонын хэшээлнүүд яhала hайнаар, саг соогоо үнгэргэдэдэг гэжэ тэмдэглэлтэй.

Граждан оборонын хүтэлбэрилэгшэдэй уялгануудтаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, хүсэ шадалаа, сагаа гамнангүй зүүлгэлээ hаань, хэрэг бүтэмжэтэй, элдэб шалтагаанууд дурдагдажа, hаатажа байхагүй hэн гээд шалгалта харуулаа. «Аюул манай предприятида огто болохогүй» гээд hанадаг хүтэлбэрилэгшэд олон. Тиимэhээл эдэнэр граждан оборонын республиканска курсануудай хэшээлнүүдэ ееhэдее ерэнгүй, орлогшоёо гү, али сүлөөтэй нэгэниие эльгээдэг. Харин иимэ хайша хэрэгээр хандадаг хүтэлбэрилэгшэтэй эмхидхэ ехэнхидээ аюул тохёолдодог гээд олон гэнэ усалнууд харуулаа.

hуралсалай шэнэ жэлдэ дээрэ дурдагдаhан дутагдалнууд усадхагдаха зэргэтэй. Тиигээл hаа хүн зоной амн наhанда шухала хэрэг ураншаа ябаха юм.

В. ТАРАНЕНКО,
республикын граждан оборонын штабай худэлмэриэгшэ.

Спорт — Спорт — Спорт

Эдэ хоёр басагад бүри дунда hургуулида hуралсажа ябахадаа, хүнгэн атлетикын нюусатай дүтөөр таниилсаhан байха юм. Мүнөө Вера эгэшэнь Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультет дүүргэhэнэй hүүлээр «Ажалай резервын» бүлгэмдэ инструктораар худэлнэ. Харин дүүнь — Наташа Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка болонхой, богони зайнуудта урилдахадаа, эгэшэнээ дутуугүй дүнгүудые харуулжа. Буряад ороноойнгоо нэрэ солые холо ойгуур хамгаалалсажа эхилhэниинь hайшаалтай юм. Үнэрhэн зун Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ аха дүү Монголой Арадай Республикын хүнгэн атлетикын сугалуулагдамал командатай нухэр ёhоной уулзалга үнгэргэгдөө бэлэй. Эндэ эгэшэ дүү Чистякованууд 100 метрэй зайе 11,9 ба 12,3 секунда соо гаталжа, түрүүшын хоёр hуури эзэлhэн юм. Мүн Вера урилдаанай хоёрдохи үдэр 200 метрэй зайда эрхимлэжэ, командадаа шухала очко бэлгэлhэн байгаа.

100—200—400 метрэй зайнуудта бэеэ туршажа, бэлдэжэ ябаhан эдэ хоёр басагад республикын болон «Ажалай резервын» бүлгэмэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, бухэроссин, бүхсоюзна мүрысөөнүүдтэ хаблаг дадалсадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вера Наташа хоёр.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЭРХИМ ГЭГДЭЭ

Шэтэ хотодо зуг шэгээ зубөөр шэлэн олохо талаар заншалта мүрысөөн болобо. Герой-интернационалист Игорь Катасоновой кубогта хүртэхын түлөө үнэргэргэдэhэн мүрысөөндэ Зүүн Сибириин эрхимэй эрхим команданууд хабаадалсаа юм.

Улаан-Удэ хотын 49-дэхи hургуулийн команда түрүү hуури эзэлжэ ерэбэ. Буряадай АССР-эй hургуулийн габьяата багша, тренер Анатолий Григорьевич Чебаковой hоридог hурепшад Александр Антипинский, Бамр Чимитов, Дмитрий Штепа, Олеся Редюк, Елена Харитон, Анна Шагжитарова гэгшэд бэлэдхэл hайнтай байhаная харуулба.

А. АФАНАСЬЕВ.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ШАН

Брэтск хотодо эдир басагадай дунда шатарай фестиваль боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хүүгэдэй Улаан-Удын спортын наймадехи hурэгүүлийн команда хабаадалсаhан байна. Эдэнэр хоёр бүлэг боложо хубаараад, швайцариин гуримаар долоон удэлжэ үнэргэгдэhэн байна. Эндэ Улаан-Удын, Яхадай АССР-эй шатаршадай дунда шанга тулалдаан болоо. Улаан-Удын басагадай команда дун хамта 24 очко абажа, Браток хотын дамжуулгын кубогта хүртэжэ ерэбэ.

Шатаршад соohоо Евгений Ханхалаева 9-hаа 7.5 очко абажа, түрүү hуури эзэлхынгээ хажуугаар. эгэл эрхим үрэ дуни харуулhан байса юм. Бусад басагад соohоо Татьяна Курас, Мария Шодочова, Ирма Будаева гэгшэд hүбэлгэн бэрхэ шатаршад байhаная харуулаа.

Л. ГАРМАЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Варшавска договорто хабаддаг гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэдсэлтэй уулзалга 1989 оной декабрийн 4-дэ Москвада болобо. Энэ уулзалга дээрэhээ ТАСС-эй корреспондентнүүдэй бэшэhэн тоосоон, Совет правительствын мэдүүлгэ, Болгарийн, Венгрийн, ГДР-эй, Польшын болон Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэ газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанда нийтэлэгдэбэ.

Улаан-Удын горсоведэй депутат Н. Красиковагай, Железнодорожно райсоведэй депутадууд Л. Осиповагай, А. Ларионовой «Телефон хэ?ээ табигдахаб?» гэжэ гаршагтай хандалга газетын нэгэдэхи хуудаhанда байна.

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй арбан хоёрдохи сессийн нэгэдэхэ тухай мэдэдэсэл номерой нэгэдэхи хуудаhанда үгтэнхэй.

Хурамхаанай болон Баргажанай районуудта Буряадай литература болон искусствын удэрэй түгэсэhэн тухай мэдэдэсэл номерто мүн лэ нийтэлэгдэнхэй.

«hунгалтые угтуулан» гэhэн нийтэ гаршаг доро журналист С. Очировай Загарайн райондо болоhон суглаан дээрэhээ бэшэhэн тэмдэглэл байна.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Азербайджанай, Молдавийн, Туркменийн уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.05—«Цыган»—4 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 11.25—«Амар сайн, хүгжэм!» 12.10— Хоккейгээр нүхэр ёhоной уулзалга. «Лос-Анджелес Кингз» (США)—«Химик» (Воскресенск). 14.10 — Алишалаташадай клуб. 16.30— Л. Бетховен. «Эгмонт». 17.15— «Компьютертэй хөөрэлдөөн». 18.00— Финляндийн национальна hайндэртэ — Бэеэ даанхай байдалай соносхогдоhон удэртэ. Финляндийн телевиденийн программа. 19.00— Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 20.00—«Мүнөөдөр туби дэлхэй дээрэ». 20.15— А. Вивальди. Концерт. 20.35—«Цыган»—4 серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00— Время. 22.30— Кинопанорама. 00.00 — Футболоор УЕФА-гай кубок. «Динамо» (Киев) —«Фиорентина» (Италия).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Углөөнэй гимнастика. 9.15. 12.15—«Байгаалийн нюусанууд». 9.35. 10.35 — Физикэ. 9-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Немец хэлэн. 11.35, 12.35 — Биологи. 10-дахи класс. 12.05 — Шэнэ hонин. 13.05 — «Душечка» — уран hайханай фильм. Улаан-Удэ. 17.50 — Опера болон баледэй гүрэнэй академическэ театрай 50 жэлдэ. Ленинград ба Москва хотонуудта театрай гастрольнуудта ошоhон тухай. 19.40 —Байгал. 20.00 — Региональна ажахын тоосоондо ба ееhэдыгее мүнгөөр ееhэдыгее хангаха гуримда республикын шэлэжэн орохо тухай. Москва. 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Россия» совхозой арендаторнууд Коколовтоной булэ тухай. 21.45 — «Парнас» тээшэ шатанууд». 22.00— Время. 22.50 — Эстониин ССР-эй Гүрэнэй академическэ театрай «Ванемуйне» фильм-зужэг. 00.05 — Шэнэ hонин.

Кино, театрнуудта

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
Ю. Корнаков. Владыка джунглей — в 19.
БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
Концертный зал (пр. Победы, 17)— психологические опыты. Встреча с экстрасенсом Юрием ЛОНГО (г. Москва). «Здоровья вам, люди!» — в 18, 20-30.
«ДРУЖБА»
«Дружок веселого бесенка»— в 10, «С течением времени» (2 серии)— в 12, 15, 18-10, 20-50.
«РОДИНА»
«Фантазеры» — в 10, 16-30, «Приговоренный»— в 12, 13-40, 18, 19-40 (удл.), 21-50.
«ПРОГРЕСС»
Красный зал — «С течением времени» (2 серии)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50. Зеленый зал —«Брак по итальянски»— в 9-40, 15, «Фанни и Александр» (2 серии)— в 11-40, 17, 20-20.
«ЭРДЭМ»
«Раз, два — горе не беда!»— в 9-40, «Наследница Ники»— в 11-10, 14-50, «Поджигатели» — в 12-40, 16-20, 18-40, 21.
«ОКТЯБРЬ»
«Мультфильмы»— в 9-50, «Маньчжурский вариант — в 11-20, 13, 14-30, 16 (удл.), 18 (удл.), 20, 21-30.
«ВОСТОК»
«Приключения Робинзона Крузо»— в 15-30, «Утоли моя печали»— в 17, 19, 21.
«БАЙКАЛ»
«Леди Джейн» (2 серии)— в 18, 20-30.
ДК «ТЕКСТИЛЬЩИК»
«Слуга» (2 серии)— в 18, 20-30.

УНШАГТ hонирхохо байхат

РАДИАЦИhАА ХАМГААЛ ШЭНЭ ЗҮЙЛ

Радиациhаа амады хамгаалха шэнэ зүйл ... рции эрдэмтэд бии бо... МТИ академ... ёноор, тэдэнэй амады ю... hэ стронциие гарга... дэ радиоактивна бодосуу... олон хорлодоо хүндэ ... нуудай нэбтэрэн орогодо ... ушаруулдаг медицинск... эм домтой хэдэн тур... нуудые хийн байгаа ... Венгрийн Ф. Жолио-Кюри ... рэжэтэ радиобиологий... лон радиомедицинын ... шэнжэлэлгын институдай ... дэлмэрилэгшэд энэ ... дэhэн пресс-конференц... мэдүүлээ.

Чернобыльдо аварийн ... hоной hүүлээр шэнжэлэ... дээ хэжэ эхилээ hэмэн ... институдай худэлмэрилэг... Варга хэлэнэ. Энэ ... дэм ухаанда эрид эр... үе саг боложо, эрдэмтэ... над бодолые тад ондоо ... шэглэл тээшэ дабишуулха... на.

МАНТАН АВТОМОБИ...

Дэлхэй дээрэхи энэ ... ута автобус ажалай ... дүүрэжэ байха үедэ ... үйлсэ гудамжануудые ... hэн бишыхан автомоби... дай хажуда абарга ... үзэгдэнэ.

24 метр утатай «Мог... даа «Рено» компаниин ... бүтээл болоно. 200 гара... турисландаг трансфэйдэ... энэ «Мегабуста» hуура... гай.

Олон тоото автомоби... дай ябажа байhан Фр... харгы замуудаар авто... haадгүйгөөр гарахын ... хеон бүтээжэд тэрэнэ... ниие гурбан хүби болго... бларилаа. Нэгэ байе... жань зэрэг нарийхан ... дамжануудаар haадг... ябаха арга олгоно.

ЕХЭ ТОРТ

110 шубуун дэн таа... табихаар мантан тоно ... сын торт бэлэгэй ... дитерциид угтаагаа ... гэхэ университ болобо. К... бэл, 1934 оной пасиф... hаа Франциин эзэд ... наhатайшуулай нэгэн Ам... риньон түрэдэр 110 ... ба ойн октябрийн 14-д... дэлэйhэн байгаа бии...

Үндэр наhатай бүлэ... гүй hайн сэхэ арилгуу... дono. Тэрэ хэлэзэдые ... хухардигаай, зориго мо... гүй юм. Хэнэ үндэр ... болобошье, хододоо ... шогложо ябадаг ... hайн, hуниин тэг бүлэ... жэ, үнэхэн шанажа ... кружка пиво асирыеие ... хадашье hаатадагай.

ШЭНЭ АРГА

Японой эрдэмтэд ... туhаламжаар дүрэхэ ... hые эмшэлхэ шэнэ арга ... бо. Галай июуда ... hан хүнэй арhые скаль... бэшэ, харин лазерай ... рэлэгэр зайсилдаг юм. Э... га ехэгэр дүрэhэн хүн... най хорлодоhо ушарна... болгохо байха гэжэ ...

НОМГОН ДАЛАЙЕ ГАТ...

*Английскийн Ричард Б... болон нэвэд Пер Линдс... агаран шаарта hуужа, ... гон дахаяе саталые ... на. Хэрбээ сагай уларим... ржжатай байгаа гаиньг... нэг энэ неделиин hуу... Японой Кюсю аралай ... кодзио хотоhоо дэгдэ... бэн үдэрэй тиршада ... дэ.